

Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г.Шевченка

**Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського**

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

А.М. Острячко

_____ (підпис)

(прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ**

Освітня програма А4.03 Середн яосвіта (Історія та громадянська освіта)

2025–2026 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 1 від «30» серпня 2025 року.

Розробник: Гринь Олена Володимирівна кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства

Мованавчання – українська.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у профільній школі» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів другого рівня спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

Мета дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у профільній школі» полягає у поглибленні у здобувачів вищої освіти теоретичних та практичних знань і компетентностей з фундаментальної дисципліни «Історія України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.»; опануванні та застосуванні ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого України; формуванні патріотичного світогляду, активної соціальної та громадянської позиції.

Обсяг дисципліни

	Денна форма
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин:	90
- лекції	14
- практичні / семінарські	16
- лабораторні	-
- індивідуальні завдання	-
- самостійна робота здобувач освіти	60

Статус навчальної дисципліни – нормативна.

Передумови для вивчення дисципліни. Міждисциплінарні зв'язки з такими навчальними дисциплінами: «Актуальні проблеми педагогіки», «Методика навчання історії у старшій школі», «Методологія та організація наукових досліджень», «Історичне краєзнавство у старшій школі», «Сучасні інформаційні технології та методика застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі та наукових дослідженнях».

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у старшій школі»:

ЗК 1. Здатність цінувати українську культуру і мультикультурність у суспільстві, діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 2. Здатність до оригінального та критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність до неперервного навчання, опанування нових знань та способів мислення з високим ступенем автономії.

ЗК 5. Здатність до генерування нових науково-теоретичних і практико спрямованих ідей, критичного осмислення проблем у галузі освіти, педагогіки, історії та на межі цих галузей знань, до пошуку ефективних шляхів виявлення та розв'язання проблем, пов'язаних з професійною педагогічною діяльністю у різних середовищах.

ЗК 6. Здатність ефективно використовувати усно/письмово державну мову в усіх сферах суспільного життя, іноземну мову для професійного спілкування та розуміння іншомовних професійних текстів.

ФК 1. Здатність розуміти наукові здобутки у сфері освіти, педагогіки та історії, враховувати їх у професійній діяльності та запроваджувати в освітній процес закладів загальної середньої освіти.

ФК 2. Здатність здійснювати наукові дослідження на засадах академічної доброчесності, опрацьовувати наукові та інформаційні джерела з педагогіки та історії, здатність до написання доповідей, статей.

ФК 3. Здатність організувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти та управляти ним на засадах особистісно-орієнтованої та суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

ФК 4. Знання та володіння на фаховому рівні методами навчання історії, виховання та розвитку учнів.

ФК 5. Здатність запроваджувати інноваційні технології в освітній процес закладів загальної середньої освіти, здатність моделювати зміст навчання історії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК 6. Здатність забезпечувати учням здобуття освіти державною мовою, формувати їх мовно-комунікативні уміння.

ФК 7. Здатність доносити знання до учнів закладів загальної середньої освіти, формувати мотивацію та організувати їхню пізнавальну діяльність при трансляції знань з історії.

ПРН 1. Знання провідних засад теорії навчання та методики навчання історії.

ПРН 3. Знання та розуміння теорії, методики і методології наукових досліджень з педагогіки та методики навчання історії на засадах академічної доброчесності.

ПРН 4. Здатність використовувати різноманітні форми і методи навчання історії, розвитку та виховання учнів у закладах загальної середньої освіти.

ПРН 5. Здатність забезпечувати набуття учнями закладів загальної середньої освіти системних знань про факти, події, явища в Україні та світі ХХ–ХХІ ст. з позицій цінності життя людини і досвіду українського державотворення в контексті світового історичного процесу, здатність поглиблювати інтерес учнів до історії як сфери знань і навчального предмета.

ПРН 6. Здатність добирати і використовувати сучасні інноваційні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів.

ПРН 7. Здатність формувати у здобувачів освіти навички самостійної роботи.

ПРН 8. Здатність розвивати критичне та творче мислення учнів і формувати їх ціннісне ставлення до подій минулого та сучасного життя.

ПРН 9. Здатність сприяти розвитку особистості учня, яка має патріотичний світогляд, займає активну громадянську позицію, розуміє виклики глобалізованого світу через засвоєння історичних явищ і процесів, що стосуються історії України ХХ–ХХІ ст. та її місця у світі.

ПРН 11. Здатність аналізувати історичні події, явища та процеси у світі загалом та в Україні зокрема.

ПРН 12. Здатність визначати та аналізувати актуальні проблеми та наукові досягнення в галузі освіти, педагогіки та історичної науки.

ПРН 13. Вміння визначати актуальні напрями педагогічних досліджень, виконувати оригінальні наукові дослідження з педагогіки та методики викладання історії на засадах академічної доброчесності, готувати наукові статті та доповіді з педагогічних та історичних наук, аналізувати інформаційні джерела.

ПРН 14. Здатність до творчої, самостійної діяльності, використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, оцінювання та забезпечення якості б виконуваних робіт, створення проєктів та їх публічного захисту.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Разо м	у тому числі				
л		п р	ла б.	ін д.	срс	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади викладання новітньої історії України						
Тема 1. Новітня історія України як об'єкт наукового дослідження та навчальний курс у профільній школі	8	2				6
Тема 2. Нормативно-правова база та сучасні концепції історичної освіти в Україні	10	2	2			6
Тема 3. Історіографічні підходи до вивчення новітньої історії України та методика роботи з історичними джерелами	10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 1	28	6	4			18
Змістовий модуль 2. Дискусійні проблеми історії України ХХ ст. у шкільному курсі						

Тема 4. Феномен тоталітаризму в Європі ХХ ст.: порівняльний аналіз нацистського та радянського режимів	8	2				6
Тема 5. Голодомор 1932–1933 рр. як акт геноциду українського народу: історіографічний та педагогічний аналіз	12		4			8
Тема 6. Україна у Другій світовій війні: сучасні історіографічні підходи та методика викладання дискусійних питань	10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 2	30	4	6			20
Змістовий модуль 3. Україна кінця ХХ – початку ХХІ ст. у сучасній історичній освіті						
Тема 7. Державотворчі процеси в незалежній Україні: політичні та соціально-економічні трансформації	8	2				6
Тема 8. Українські революції ХХІ ст. та формування громадянського суспільства	6		2			4
Тема 9. Російсько-українська війна у контексті новітньої історії України	8	2				6
Тема 10. Інформаційна війна та методика протидії історичним фейкам у шкільному курсі історії	10		4			6
Усього годин	32	4	6			22

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади викладання новітньої історії України

Тема 1. Новітня історія України як об'єкт наукового дослідження та навчальний курс у профільній школі

Поняття «новітня історія України» у сучасній історичній науці та історичній освіті. Основні підходи до періодизації новітньої історії. Проблема історичної пам'яті, історичної політики та комеморації. Новітня історія України як складова шкільного курсу історії. Особливості викладання «незавершеної історії» в умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій. Роль учителя історії у формуванні громадянської позиції та історичної свідомості учнів.

Тема 2. Нормативно-правова база та сучасні концепції історичної освіти в Україні

Нормативно-правове забезпечення викладання історії у закладах загальної середньої освіти. Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Державний стандарт базової середньої освіти (2020). Концепція «Нова українська школа» та її принципи. Типові освітні програми для профільної школи. Концептуальні засади реформування історичної освіти в Україні (2024). Компетентнісний підхід у викладанні історії. Формування історичної компетентності та громадянської ідентичності учнів.

Тема 3. Історіографічні підходи до вивчення новітньої історії України та методика роботи з історичними джерелами

Основні напрями сучасної історіографії новітньої історії України. Постколоніальні, соціокультурні, мікроісторичні та інші підходи до інтерпретації історичних подій. Проблема подолання імперських та радянських історичних наративів. Методика роботи з історичними джерелами у профільній школі. Формування критичного мислення учнів. Використання дискусійних джерел, методів історичної реконструкції, аналізу та інтерпретації історичної інформації.

Змістовий модуль 2. Дискусійні проблеми історії України ХХ століття у шкільному курсі

Тема 4. Феномен тоталітаризму в Європі ХХ століття: порівняльний аналіз нацистського та радянського режимів

Теоретичні підходи до визначення тоталітаризму. Основні риси тоталітарних режимів. Порівняльний аналіз нацистського та радянського режимів. Масові репресії, політичний терор та порушення прав людини. Поняття геноциду, злочинів проти людяності та політичних репресій у міжнародному праві. Методичні підходи до викладання тем тоталітаризму у шкільному курсі історії.

Тема 5. Голодомор 1932–1933 років як акт геноциду українського народу: історіографічний та педагогічний аналіз

Історичні передумови та механізми Голодомору 1932–1933 років. Юридична кваліфікація Голодомору як акту геноциду. Основні історіографічні підходи до дослідження Голодомору. Концепції Р. Конквеста, Дж. Мейса, С. Кульчицького. Проблема заперечення Голодомору та способи її наукового спростування. Особливості викладання травматичних тем у шкільному курсі історії. Принципи «педагогіки травми» та етичні аспекти використання історичних джерел.

Тема 6. Україна у Другій світовій війні: сучасні історіографічні підходи та методика викладання дискусійних питань

Україна в контексті Другої світової війни. Зміна історичних наративів: від радянської концепції «Великої Вітчизняної війни» до сучасного україноцентричного підходу. Український визвольний рух, радянський партизанський рух, проблема колаборації. Концепція «між двома тоталітаризмами». Політика пам'яті щодо подій Другої світової війни.

Методика формування багатоперспективності та критичного аналізу джерел у шкільному курсі історії.

Змістовий модуль 3. Україна кінця ХХ – початку ХХІ століття у сучасній історичній освіті

Тема 7. Державотворчі процеси в незалежній Україні

Проголошення незалежності України та становлення державності. Конституційний процес і політичні трансформації 1990-х років. Соціально-економічні реформи та формування ринкової економіки. Феномен олігархізації української економіки. Основні етапи політичного розвитку України у 1990-х – 2000-х роках. Методичні підходи до вивчення сучасної історії України у профільній школі.

Тема 8. Українські революції ХХІ століття та формування громадянського суспільства

Помаранчева революція (2004) та Революція Гідності (2013–2014). Причини, перебіг та наслідки революційних подій. Роль громадянського суспільства у політичних трансформаціях. Вплив революцій на розвиток демократії та європейську інтеграцію України. Методика використання усної історії, візуальних джерел та політичної карикатури під час вивчення революційних подій.

Тема 9. Російсько-українська війна у контексті новітньої історії України

Передумови та етапи російсько-української війни. Анексія Криму, війна на Донбасі та повномасштабне вторгнення Російської Федерації у 2022 році. Міжнародно-правові аспекти війни та воєнних злочинів. Війна як фактор формування національної ідентичності та історичної пам'яті. Особливості викладання сучасних воєнних подій у шкільному курсі історії.

Тема 10. Інформаційна війна та методика протидії історичним фейкам у шкільному курсі історії

Інформаційна війна як складова сучасних воєнних конфліктів. Основні типи дезінформації та історичних фальсифікацій. Російські пропагандистські наративи щодо історії України. Методи фактчекінгу та перевірки інформації. Формування медіаграмотності учнів у процесі вивчення новітньої історії України. Використання цифрових інструментів та медіатекстів на уроках історії.

Рівень навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних знань студентів
Високий	90–100	Студент демонструє системні, глибокі та всебічні знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійно-категоріальним апаратом дисципліни, здатний самостійно аналізувати історичні процеси та явища, аргументовано висловлює власну позицію, застосовує набуті знання у професійній діяльності,

**Рівень
навчальних
досягнень**

Бали

Загальні критерії оцінювання навчальних знань студентів

Достатній	84–89	використовує наукові джерела та демонструє високий рівень критичного мислення. Студент демонструє ґрунтовні знання основного навчального матеріалу, вміє аналізувати історичні події та процеси, робить правильні висновки, здатний застосовувати знання на практиці. Допускає незначні неточності у формулюваннях або аргументації.
	75–82	Студент володіє основними положеннями навчальної дисципліни, загалом правильно відтворює навчальний матеріал, здатний виконувати навчальні завдання, але допускає окремі помилки або недостатньо повно обґрунтовує власні висновки.
	68–74	Студент демонструє задовільний рівень знань навчального матеріалу, розуміє основні поняття та факти, однак відповіді є неповними, недостатньо аргументованими, спостерігаються труднощі у застосуванні знань під час аналізу історичних процесів.
	60–67	Студент володіє мінімально необхідним обсягом знань для подальшого навчання, відтворює окремі факти та положення курсу, але має значні труднощі з їх поясненням та узагальненням.
Низький	35–59	Студент має фрагментарні знання навчального матеріалу, не може послідовно викласти зміст теми, допускає суттєві помилки, потребує повторного складання контролю.
Початковий	0–34	Студент не володіє основним навчальним матеріалом дисципліни, не здатний відповісти на більшість запитань, не виконав основні навчальні завдання. Необхідне повторне вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики
90 – 100	A	відмінно
83 – 89	B	добре
75 – 82	C	
68 – 74	D	задовільно
60 – 67	E	

35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засоби діагностики результатів навчання та форми контролю навчальних досягнень

Діагностика результатів навчання здобувачів вищої освіти з дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у профільній школі» спрямована на визначення рівня сформованості загальних і фахових компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Оцінювання здійснюється відповідно до **компетентнісного підходу**, який передбачає перевірку рівня теоретичної підготовки, сформованості аналітичного мислення, дослідницьких умінь та здатності застосовувати історичні знання у професійній педагогічній діяльності.

Засоби діагностики результатів навчання

Основними засобами діагностики є:

- усні відповіді під час лекційних та практичних занять;
- участь у наукових дискусіях і колективному обговоренні проблемних питань;
- аналіз історичних джерел і наукової літератури;
- виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань;
- підготовка аналітичних повідомлень та презентацій;
- розробка навчально-методичних матеріалів для профільної школи;
- виконання письмових аналітичних завдань;
- підготовка та захист навчально-дослідницького або навчально-методичного проєкту.

Форми контролю навчальних досягнень

Контроль навчальних досягнень студентів включає:

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і передбачає оцінювання:

- усних відповідей студентів;
- участі у дискусіях;
- аналізу історичних джерел;
- виконання практичних завдань;
- результатів самостійної роботи;
- підготовки презентацій і аналітичних повідомлень.

Модульний контроль

Модульний контроль проводиться після завершення змістових модулів і передбачає виконання письмових або аналітичних завдань, спрямованих на перевірку рівня засвоєння теоретичного матеріалу та сформованості дослідницьких умінь.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі **екзамену**, який передбачає **захист навчально-дослідницького або навчально-методичного проєкту**.

Проєкт має продемонструвати здатність студента:

- аналізувати актуальні проблеми новітньої історії України;
- використовувати сучасні історіографічні підходи;
- застосовувати методику викладання історії у профільній школі;
- створювати навчальні матеріали та методичні розробки.

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях

Бали	Критерії
5	Студент демонструє глибокі знання матеріалу, активно бере участь у дискусії, аргументовано аналізує історичні джерела, робить самостійні висновки.
4	Студент добре володіє матеріалом, правильно відповідає на запитання, але допускає незначні неточності або недостатньо розгорнуту аргументацію.
3	Студент відтворює основний зміст матеріалу, але відповіді неповні, аналіз історичних джерел поверховий.
2	Студент має фрагментарні знання, відповідає частково або з суттєвими помилками.
1	Студент демонструє мінімальні знання теми, відповіді непослідовні.
0	Студент не підготувався до заняття або не бере участі у роботі.

Критерії оцінювання захисту навчально-дослідницького проєкту (екзамен)

Показники оцінювання	Бали
Актуальність теми дослідження, чіткість формулювання мети та завдань проєкту	до 5
Рівень використання історичних джерел і наукової літератури, коректність історіографічного аналізу	до 5
Наукова аргументованість висновків та самостійність дослідження	до 5
Методична цінність проєкту для викладання новітньої історії України у профільній школі	до 5
Якість презентації результатів дослідження та рівень захисту (структурованість виступу, відповіді на запитання, культура академічної дискусії)	до 5
Разом	25

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правова база навчання історії України у профільній школі	4
2	Голодомор 1932–1933 рр. як акт геноциду українського народу: історіографічний та педагогічний аналіз представлення травматичних подій	4
3	Український вимір Другої світової війни: історіографічний та методичний аналіз навчання у профільній школі	4
4	Методика протидії фейкам при викладанні російсько-української війни у профільній школі	4
Разом		16

Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів вищої освіти спрямована на поглиблення і систематизацію знань, отриманих під час лекційних і практичних занять. Вона передбачає самостійне опрацювання наукової літератури, нормативно-правових документів, історичних джерел, підготовку аналітичних матеріалів, виконання індивідуальних дослідницьких завдань, підготовку презентацій та навчально-методичних матеріалів для викладання новітньої історії України у профільній школі. Особлива увага приділяється формуванню дослідницьких умінь, розвитку критичного мислення та здатності застосовувати історичні знання у професійній педагогічній діяльності.

Результати самостійної роботи використовуються під час практичних занять, обговорення проблемних історичних тем, виконання модульних завдань, а також у процесі підготовки навчально-дослідницького або навчально-методичного проекту, який представляється студентом під час підсумкового контролю (екзамену).

Тема 1. Концептуальні засади реформування історичної освіти в Україні та їх вплив на викладання новітньої історії України у профільній школі – 6 год.

Тема 2. Компетентнісний підхід та сучасні методики викладання історії у профільній школі – 6 год.

Тема 3. Сучасні історіографічні підходи до дослідження новітньої історії України – 6 год.

Тема 4. Історична пам'ять, історична політика та проблеми комеморації у сучасному українському суспільстві – 6 год.

Тема 5. Голодомор 1932–1933 рр. у сучасній українській та зарубіжній історіографії – 6 год.

Тема 6. Україна у Другій світовій війні: дискусійні проблеми сучасної історіографії – 6 год.

Тема 7. Дисидентський і правозахисний рух в Україні у другій половині ХХ століття – 6 год.

Тема 8. Державотворчі процеси в незалежній Україні: політичні та соціально-економічні трансформації – 6 год.

Тема 9. Українські революції початку ХХІ століття у сучасних історичних дослідженнях – 6 год.

Тема 10. Російсько-українська війна та її висвітлення у сучасній історичній науці та історичній освіті – 6 год.

Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання для самостійної роботи

Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти навичок наукового аналізу історичних процесів, роботи з історичними джерелами, сучасною історіографією та методичними матеріалами. Виконання таких завдань передбачає самостійне опрацювання наукової літератури, підготовку аналітичних матеріалів, презентацій, а також розробку елементів навчально-методичного забезпечення для викладання новітньої історії України у профільній школі.

Індивідуальні завдання передбачають:

- підготовку аналітичного есе з актуальних проблем новітньої історії України;
- аналіз історичних джерел та історіографічних інтерпретацій історичних подій;
- підготовку презентації або наукового повідомлення за однією з тем курсу;
- розробку фрагмента уроку або навчального заняття з новітньої історії України для профільної школи;
- підготовку дидактичних матеріалів для роботи з історичними джерелами;
- аналіз сучасних освітніх програм та підручників з історії для старшої школи;
- підготовку матеріалів для навчально-дослідницького проєкту.

Результати виконання індивідуальних завдань обговорюються під час практичних занять та можуть бути використані студентами під час підготовки до підсумкового контролю.

Тематика навчально-дослідницьких проєктів (екзамен)

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у формі **екзамену**, який передбачає **захист навчально-методичного проєкту** – розробку уроку або серії уроків з новітньої історії України для профільної школи.

Орієнтовна тематика проєктів

1. Розробка уроку «Голодомор 1932–1933 рр. як акт геноциду українського народу» для профільної школи.
2. Серія уроків «Україна у Другій світовій війні: між двома тоталітарними режимами».

3. Методична розробка уроку «Український визвольний рух (ОУН і УПА) у сучасній історичній освіті».
4. Урок-дискусія «Історична пам'ять та політика пам'яті в Україні».
5. Розробка уроку «Дисидентський рух в Україні у другій половині ХХ ст.».
6. Серія уроків «Становлення незалежної України (1991–2004 рр.)».
7. Методична розробка уроку «Помаранчева революція та її значення для розвитку демократії в Україні».
8. Урок «Революція Гідності: причини, перебіг, наслідки».
9. Серія уроків «Російсько-українська війна у сучасній історії України».
10. Урок з використанням медіаматеріалів «Протидія історичним фейкам та пропаганді».
11. Розробка уроку з використанням методу усної історії при вивченні новітньої історії України.
12. Урок із використанням цифрових ресурсів та Digital History у викладанні новітньої історії України.
13. Інтерактивний урок «Історичні джерела як основа формування критичного мислення учнів».
14. Серія уроків «Україна в умовах сучасних геополітичних трансформацій».
15. Моделювання інтегрованого уроку «Історія та громадянська освіта: уроки новітньої історії України».

Структура навчально-дослідницького проєкту (екзамен)

Навчально-дослідницький проєкт виконується студентом індивідуально та передбачає **розробку уроку або серії уроків з новітньої історії України для профільної школи** з урахуванням сучасних методичних підходів до викладання історії.

Проєкт має продемонструвати здатність:

- аналізувати актуальні проблеми новітньої історії України;
- використовувати сучасні історіографічні підходи;
- застосовувати інноваційні методи навчання історії;
- моделювати освітній процес у профільній школі;
- використовувати історичні джерела, цифрові ресурси та інтерактивні методи навчання.

Навчально-дослідницький проєкт повинен містити такі структурні елементи:

1. Пояснювальна записка

У пояснювальній записці обґрунтовується актуальність обраної теми, визначаються мета і завдання уроку або серії уроків, коротко характеризуються історіографічні підходи до проблеми та описуються методичні підходи до її викладання у профільній школі.

2. Конспект уроку або серії уроків

Основна частина проєкту містить детальну розробку уроку або серії уроків, зокрема:

- тему уроку;
- мету та очікувані результати навчання;
- ключові поняття та історичні терміни;
- структуру уроку;
- опис методів і форм роботи з учнями;
- використання історичних джерел і навчальних матеріалів.

3. Використання навчально-методичних матеріалів

У проєкті мають бути представлені дидактичні матеріали, зокрема:

- історичні документи;
- карти, ілюстрації, інфографіка;
- фрагменти відео або цифрових ресурсів;
- завдання для індивідуальної та групової роботи учнів.

4. Презентація проєкту. До проєкту додається презентація, яка використовується під час його захисту. Вона має відображати основні положення розробки уроку, структуру заняття та методичні особливості його проведення.

5. Список використаних джерел і літератури. У проєкті має бути наведено перелік використаних наукових джерел, навчально-методичних матеріалів та нормативних документів.

Захист проєкту проводиться під час екзамену та передбачає коротку презентацію результатів роботи (7–10 хвилин), у якій студент представляє основні положення розробленого уроку або серії уроків, обґрунтовує вибір методів навчання та відповідає на запитання викладача.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у профільній школі» використовуються методи навчання, спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей, розвитку критичного мислення, дослідницьких умінь та здатності застосовувати історичні знання у педагогічній діяльності.

Застосування методів навчання ґрунтується на принципах компетентнісного, діяльнісного та проблемно-орієнтованого підходів, що передбачає активну участь здобувачів вищої освіти у навчальному процесі, роботу з історичними джерелами, аналіз сучасних історіографічних інтерпретацій та моделювання педагогічних ситуацій.

У викладанні дисципліни використовуються такі методи навчання:

Словесні методи:

- лекція (інформаційна, проблемна, лекція-дискусія);
- пояснення та коментування навчального матеріалу;
- наукова дискусія та обговорення проблемних питань;
- аналіз наукових текстів та історіографічних праць.

Наочні методи:

- використання історичних карт, схем, таблиць;

- аналіз ілюстративних матеріалів, інфографіки та відеоматеріалів;
- використання презентацій та мультимедійних засобів.

Практичні методи:

- робота з історичними джерелами;
- аналіз документів та історичних текстів;
- виконання аналітичних і дослідницьких завдань;
- розробка фрагментів уроків і навчально-методичних матеріалів.

Інтерактивні методи навчання:

- проблемне навчання;
- робота в малих групах;
- метод дискусії та дебатів;
- кейс-метод;
- моделювання педагогічних ситуацій;
- метод проєктів.

Методи дослідницької діяльності:

- історіографічний аналіз;
- робота з архівними та цифровими історичними ресурсами;
- підготовка аналітичних доповідей та презентацій;
- виконання навчально-дослідницького проєкту.

Використання зазначених методів сприяє формуванню здатності критично аналізувати історичні події та явища, працювати з різними видами історичних джерел, застосовувати сучасні методики викладання історії та ефективно організовувати навчальний процес у профільній школі.

Методи контролю

Контроль знань студентів здійснюється на основі систематичного оцінювання навчальної діяльності протягом семестру і включає поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться під час лекційних і практичних занять та передбачає оцінювання:

- усних відповідей студентів;
- участі у дискусіях та обговоренні проблемних історичних питань;
- виконання практичних завдань;
- аналізу історичних джерел і наукових текстів;
- підготовки аналітичних повідомлень і презентацій;
- результатів самостійної роботи студентів.

Модульний контроль здійснюється після завершення змістових модулів і передбачає виконання письмових або аналітичних завдань, спрямованих на перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу, сформованості аналітичних та дослідницьких умінь.

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену**, який передбачає захист навчально-дослідницького або навчально-методичного проєкту. Під час захисту студент презентує результати виконаної роботи, обґрунтовує методичні підходи до викладання обраної теми новітньої історії України у профільній школі та відповідає на запитання викладача.

Розподіл балів
Розподіл балів за темами

№ теми	Назва теми	Види діяльності	навчальної	Кількість балів
1	Нормативно-правова база навчання історії України у профільній школі	Робота на практичному занятті, участь у дискусії		10
2	Голодомор 1932–1933 рр. як акт геноциду українського народу	Робота на практичному занятті, аналіз історичних джерел		10
3	Український вимір світової війни	Другої Робота на практичному занятті, аналітичні завдання		10
4	Методика протидії фейкам при викладанні російсько-української війни	Робота на практичному занятті, презентація		10
5	Концептуальні засади реформування історичної освіти	Самостійна робота		5
6	Компетентнісний підхід у викладанні історії	Самостійна робота		5
7	Сучасні історіографічні підходи до новітньої історії України	Самостійна робота		5
8	Історична пам'ять та історична політика	Самостійна робота		5
9	Дисидентський рух в Україні	Самостійна робота		5
10	Державотворчі процеси в незалежній Україні	Самостійна робота		5
11	Українські революції ХХІ століття	Самостійна робота		5
12	Російсько-українська війна у сучасній історії України	Самостійна робота		5
13	Письмова аналітична робота (модульний контроль)	Письмова робота		10
14	Творча робота / презентація	Індивідуальне завдання		5
15	Екзамен (захист навчально-дослідницького проекту)	Підсумковий контроль		25
Разом				100

Розподіл балів за формами контролю

Види навчальної діяльності	Кількість балів
Робота на практичних заняттях	до 40
Самостійна робота	до 20
Письмова аналітична робота (модульне завдання)	до 15
Екзамен (захист проєкту)	до 25
Разом	100 балів

Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення включає комплекс матеріалів, необхідних для проведення лекційних і практичних занять, організації самостійної роботи здобувачів освіти, виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань та підготовки до підсумкового контролю.

До основних елементів методичного забезпечення дисципліни належать:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- конспекти та презентації лекційних занять;
- методичні рекомендації до практичних занять;
- навчально-методичні матеріали для виконання самостійної роботи;
- добірки історичних джерел та документів;
- тестові та аналітичні завдання для поточного і модульного контролю;
- методичні рекомендації щодо підготовки навчально-дослідницького проєкту;
- електронні освітні ресурси та цифрові навчальні матеріали.

Методичне забезпечення курсу передбачає використання електронних освітніх платформ, презентаційних матеріалів, онлайн-ресурсів, а також матеріалів наукових і освітніх інституцій (Міністерства освіти і науки України, Українського інституту національної пам'яті, освітніх платформ та цифрових бібліотек).

Матеріально-технічне забезпечення

Для організації освітнього процесу використовується комп'ютерна техніка, мультимедійні проєктори та методичні матеріали.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

3. Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

5. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30 липня 2024 р. №1072.

6. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти (10–11/12 класи). Сайт Міністерства освіти і науки України: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

Основна

7. В'ятрович В. М. Війна і міф. Невідома Друга світова. Київ: Кліо, 2016.

8. Кульчицький С. В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Київ: Темпора, 2013.

9. Методика навчання історії в школі: підручник / за ред. О. І. Пометун. Київ: К.І.С., 2018.

10. Удод О. Багатолика Кліо: минуле, пам'ять, історія, історична політика, історична дидактика. Чи можливо подолати минуле? Збірка есеїв / За наук.ред. В. Смолія. Київ: Інститут історії України, 2024. 106 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018333>

11. Додаткова

12. Бабенко А. Інтеграція історії України та всесвітньої історії: всі «плюси» та «мінуси». *Освіторія*. URL: <https://osvitoria.media/experience/to-vb-yut-chy-ni-istorychnu-osvitu-v-ukrayini-bachennya-ekspertiv-ta-istorykiv/>

Додаткова

13. Кокора А.-Л. Вчити історію по-новому. Чому про інтегрований курс для шкіл дискутують фахівці. Локальна історія. 2024. 2 вересня. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/vchiti-istoriiu-po-novomu-chomu-pro-integrovanii-kurs-dlia-shkil-diskutuiut-fakhivtsi/>

14. Конквест Р. Жнива скорботи: радянська колективізація і голодомор / пер. з англ. Н. Волошинович. Київ: Либідь, 1993. 384 с.

15. Кульчицький С. В. Голод 1932–1933 років в Україні як геноцид: труднощі усвідомлення. Київ: Наш час, 2008. 424 с.

16. Мейс Дж. Комунізм і дилеми національного визволення: національний комунізм у радянській Україні. Київ: Основи, 2003. 352 с.

Інформаційні ресурси

17. Міністерство освіти та науки України:: офіційний вебсайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/>

18. Інститут історії України НАН України: офіційний сайт. URL: <http://history.org.ua>

19. Нова українська школа: освітній портал. URL: <https://nus.org.ua>

20. Український інститут національної пам'яті : офіційний вебсайт. URL:
<https://uinp.gov.ua>.